

Jeji nori išsisukti nuo bausmės už žmogžudystę,
reikia žaisti pagal taisykles...

Aštuonios tobulos žmogžudystės

TRILERIS

Peter
Swanson

BALTO

Aštuonios tobulos žmogžudystės

TRILERIS

Peter
Swanson

Iš anglų kalbos vertė
INA ROSENAITĖ

BALTO
Vilnius, 2022

Memuarai

Nors tai, ką ruošiatės skaityti, iš esmės yra tikri įvykiai, kai kuriuos epizodus ir pokalbius atkūriau iš atminties. Kelios pavardės ir veikėjai pakeisti, kad būtų apsaugoti niekuo dėti žmonės.

PIRMAS SKYRIUS

Lauko durys atsidarė ir išgirdau, kaip FTB agentė patrepsi ant kilimėlio. Buvo ką tik pradėję snigti, į knygyną plūstelėjo sunkus, energija pulsuojuantis oras. Agentei už nugaros trinktelėjo užsidarančios durys. Matyt, skambindama ji buvo visai šalia, nes susitikti su ja pažadėjau tik prieš kokias penkias minutes.

Knygyne buvau vienas. Ir pats nežinau, kodėl tądien jį atidariau. Prognozuota, kad per pūgą iškris apie pusmetrį sniego, pustyti pradės ryte ir nesiliaus iki kitos dienos popietės. Bostono mokyklos jau pranešė, kad vaikus paleis anksčiau, o kitą dieną pamokos išvis atšaukiamos. Jau buvau paskambinęs dviem darbuotojams, turėjusiems tądien dirbti – Emilė rytinėje pamainoje, Brendonas popiet ir vakare, – ir pasakiau, kad neitų. Prisijungiau prie „Senų velnių“ knygyno tviterio paskyros parašyti, kad per pūgą nedirbsime, bet kažkas mane sustabdė. Gal suvokimas, kad visą dieną teks vienam praleisti namuose. Be to, iki knygyno mažiau nei kilometras kelio.

Nusprendžiau nueiti į darbą; bent jau galėsiu šiek tiek pabūti su Niru, patvarkyti lentynas, gal net supakuoti vieną kitą užsakymą internetu. Man atrakinant duris Burio gatvėje Bikon Hile, granito spalvos dangus jau grasino sniegu. „Seni velniai“ nejudrioje miesto vietoje, bet esam specializuotas knygynas – detektyvinių knygų, tiek naujų, tiek jau skaitytų, – ir dauguma mūsų klientų ateina tikslingai

arba užsisako iš mūsų svetainės. Įprastinį vasario ketvirtadienį turbūt nesitikėčiau sulaukti daugiau nei dešimties klientų, nebent, žinoma, organizuotume kokį renginį. Bet vis vien darbo čia yra visada. O kur dar Niras, knygyno katinas, nepakenčiantis kiaurą dieną būti vienas. Be to, neprisiminiau, ar vakar vakare palikau jam papildomai édesio. Paašškėjo, kad turbūt nebuvo palikęs, nes peržengus slenkstį jis atskuodė manęs pasitikti. Niras – neaiškaus amžiaus rudas katinas, puikiai tinkantis knygynui dėl sutikimo (tiksliau, troškimo) taikstyti su nepažįstamų žmonių jam rodomu švelnumu. Įjungiau šviesas, pašėriau Nirą ir išsiviriau visą kavinuką kavos. Vienuoliktą valandą užėjo Margaretė Lum, nuolatinė klientė.

– Kaip suprast, kodėl dirbate? – paklausė ji.

– O jūs kodėl ne namie?

Ji kilstelėjo du prašmatnios maisto parduotuvės Čarlzo gatvėje maišelius.

– Maisto reikėjo, – atsakė savo aristokratišku tonu.

Šnektelėjome apie naujausią Louise Penny romaną. Tik daugiausia kalbėjo ji. Aš apsimėčiau jį skaitęs. Šiomis dienomis visą laiką apsimetu daug perskaitęs. Žinoma, tikrai permetu recenzijas pagrindiniuose mūsų srities leidiniuose ir paskaitinėju keletą tinklaraščių. Vienas jų vadinasi „Fotelio išdavikas“, nes ten aptariamoms naujausios knygos ir jų pabaiga. Nebeprišverčiu prisėsti prie šiuolaikinių detektyvų – kartais iš naujo paskaitau dar vaikystėje sužavėjusią knygą – todėl tie tinklaraščiai apie knygas man tiesiog nepakeičiami. Turbūt galėčiau būti sąžiningas ir sakyti visiems, kad manęs detektyvai nebedomina, kad dabar prieš miegą daugiausia skaitau istorines knygas ir poeziją, bet meluoti patogiaus. Keli, kam pasakiau tiesą, visada klausia, kodėl nebeskaitau detektyvų, bet ta tema atvirauti negaliu.

Išlydėjau Margaretę Lum su nenauja Ruth Rendell knyga „Amžinas pasisveikinimas“, kurios, kaip pati sakė, devyniasdešimt procentų tikimybė, kad dar neskaičiusi. Tada suvalgiau atsineštus pietus – sumuštinį su vištiena – ir jau ruošiausi eiti namo, bet suskambo telefonas.

– „Senų velnių“ knygynas, – atsiliepiu.

– Ar galėčiau pasikalbėti su Malkolmu Keršou? – paklausė kažkokia moteris.

– Klausau, – atsakiau.

– O, puiku. Čia FTB specialioji agentė Gven Mulvei. Būčiau labai dėkinga, jei skirtumėt man truputį laiko atsakyti į kelis klausimus.

– Gerai, – sutikau.

– Ar dabar tiktų?

– Žinoma, – atsakiau, manydamas, kad nori pasišnekėti telefonu, bet ji pareiškė tuoj užeisianti ir baigė pokalbį.

Kurį laiką stovėjau su telefonu rankoje, bandydamas įsivaizduoti, kaip galėtų atrodyti FTB agentė, kurios vardas Gven. Telefonu jos balsas skambėjo kimiai, todėl pagalvojau, kad bus nejauna, impozantiška ir rimta moteris rusvu lietpalčiu.

Po kelių minučių agentė Mulvei užėjo pro duris ir atrodė visai kitaip, nei įsivaizdavau. Kiek per trisdešimt, o gal ir jaunesnė, su džinsais, sukištais į žalius suvarstomus aulinius, pūsta žiemine striuke ir balta megzta kepure su bumbulu. Nutrepsėjo sniegą ant kilmelio, nusiėmė kepurę ir priėjo prie kasos. Išėjau iš už prekystalio jos pasitikti, o ji sveikindamasi ištiesė ranką. Paspaudė tvirtai, bet jos delnas buvo lipnus.

– Agentė Mulvei? – paklausiau.

– Taip, sveiki.

Snaigės tirpo ant jos striukės, palikdamos tamsias dėmes. Ji pakratė galvą – plonų šviesių plaukų galiukai buvo sušlapę.

– Keista, kad dar dirbate, – tarė ji.

– Tiesą sakant, jau ruošiausi užsidaryti.

– Aišku, – atsakė ji. Tada perkėlė sau per galvą ant peties kabojusio odinio krepšio rankeną ir atsisėgė striukę. – Bet kažkiek laiko turite?

– Taip. Ir man smalsu. Gal pasikalbėkime mano kabinete?

Ji atsisuko ir pažvelgė į knygyno duris. Baltoje kaklo odoje išsišovė sausgyslės.

– Ar išgirsite, jei užeis koks klientas? – paklausė.

– Nemanau, kad tikėtina, bet taip, išgirsiu. Prašom čia.

Mano kabinetas knygyno gale labiau primena kišenėlę. Atnešiau agentei Mulvei kėdę, o pats atsisėdau kitoje rašomojo stalo pusėje į savo krėslą su išsikišusiu pro skylės porolonu. Įsitaisiau taip, kad matyčiau ją pro dviejų knygų stirtų tarpą.

– Oi, atsiprašau, – pasakiau. – Nepaklausiau, ar ko nors norėtumėt? Kavinuke dar likę kavos.

– Ne, ačiū, – ji nusivilko striukę ir padėjo savo krepšį, galima sakyti, labiau portfelį, ant grindų šalia savęs.

Po striuke vilkėjo juodą megztinį apvaliu kaklu. Jau galėdamas į ją geriau išžiūrėti supratau, kad blyški ne tik jos oda, blyškūs ir plaukai, ir lūpos, o akių vokai kone permatomi; net akiniai plonais metaliniais rėmeliais kone įsilydę į veidą. Buvo sunku suprasti, kokia ji iš tiesų, atrodė, kad koks nors dailininkas nykščiu pratrėnė veido bruožus, kad būtų neapibrėžti.

– Prieš pradėdama norėčiau paprašyti jūsų niekam nepasakoti nieko, apie ką kalbėsime. Truputį informacijos yra paviešinta, bet ne viskas.

– Dabar jau tikrai labai smalsu, – atsakiau ir pajutau, kaip širdis ėmė plakti tankiau. – Ir, žinoma, niekam nieko nepasakosiu.

– Puiku, ačiū, – atsakė ji, tarsi patogiausiai įsitaisydama ant kėdės ir nuleisdama pečius, kad galva būtų tame pačiame aukštyje kaip mano.

– Ar esate ką girdėjęs apie Robin Kalahan? – paklausė ji.

Robin Kalahan buvo Bostono televizijos naujienų vedėja, prieš pusantrų metų nušauta savo namuose Konkorde, maždaug keturiasdešimt kilometrų į šiaurės vakarus nuo Bostono. Nuo tada tai viena pagrindinių miesto naujienų temų, ir nors jos buvęs sutuoktinis atrodė įtartinas, niekas dėl to nužudymo dar nesuimtas.

– Apie jos nužudymą? – paklausiau. – Tai žinoma.

– O kaip dėl Džėjaus Bredšou?

Minutėlę pagalvojau ir papurčiau galvą.

– Lyg ir negirdėtas.

– Jis gyveno Denise Keip Kode. Rūgįjūtį suradome jį mirtinai sumuštą garaže.

– Ne, negirdėtas, – atsakiau.

– Ar tikrai?

– Tikrai.

– O tada kaip dėl Itano Birdo?

– Šitas kažkur girdėtas.

– Jis buvo Masačusetso universiteto Louelyje studentas, dingęs daugiau nei prieš metus.

– Aišku, supratau.

Išties prisiminiau šį atvejį, bet ne smulkmenas.

– Jį rado užkastą draustinyje Ašlande, iš kur jis ir kilęs, maždaug po trijų savaitių nuo dingimo.

– Taip, teisingai. Rodė per visas žinias. Aš šios trys žmogžudystės susijusios?

Ji pasilenkė, įkišo ranką į savo krepšį, o tada staigiai ištraukė tarsi dėl kažko persigalvojusi.

– Iš pradžių taip nemanėme, nebent tiek, kad visos neišaiškintos. Bet tada kažkas atkreipė dėmesį į jų vardus ir pavardes. – Ji kiek patylėjo tarsi duodama man progą įsiterpti. – Robin Kalahan. Džėjus Bredšou. Itanas Birdas.*

Akimirką pagalvojau.

– Jaučiuosi tarsi susikirtęs per egzaminą, – atsakiau.

– Galite pagalvoti, – tarė ji. – Arba galiu pasakyti.

– Jų vardai ar pavardės susijusios su paukščiais?

Ji linktelėjo.

– Teisingai. Liepsnelė, kėkštas ir paukštis. Suprantu, kad kiek pritempta, bet... nesileidžiant į daugybę smulkmenų, po kiekvienos šių žmogžudysčių arčiausiai nusikaltimo vietos esanti policijos nuovada sulaukė... žinutės iš žudiko.

– Vadinasi, mirtys susijusios?

– Atrodo, kad taip. Tačiau jos gali būti dar ir kitaip susijusios. Ar tos žmogžudystės jums nieko neprimena? Klausiu todėl, kad esate laikomas detektyvo žanro ekspertu.

Kurį laiką paspoksojau į savo kabineto lubas, o tada atsakiau:

– Na, gal skamba kaip iš knygos, kaip iš kokio detektyvo apie žudiką maniaką ar iš Agathos Christie.

Ji kiek atsitiesė.

– Ar kokio konkretaus Agathos Christie detektyvo?

– Į galvą kažkodėl iškart atėjo „Rugiai kišenėje“. Juk ten minimi paukščiai, ar ne?

* Angl. *robin* – liepsnelė, *jay* – kėkštas, *bird* – paukštis. (*Čia ir toliau – vertėjos pastabos.*)

- Nežinau. Bet galvojau ne apie tą.
- Turbūt kiek panašu ir į „ABC žmogžudystes“, – atsakiau. Agentė Mulvei išsišiepė tarsi laimėjusi kokį prizą.
- Teisingai. Kaip tik apie šį ir galvojau.
- Nes aukas sieja tik vardai ar pavardės, daugiau niekas.
- Būtent. Ir ne tik tai, bet ir laiškai į policijos nuovadas. Knygoje Puaro gauna žudiko laiškus, pasirašytus ABC.
- Vadinasi, skaitėte?
- Būdamą keturiolikos tikrai skaičiau. Tada perskaičiau kone visas Agathos Christie knygas, tai, matyt, tarp jų buvo ir šita.
- Ji viena jos geriausių, – pasakiau kiek patylėjęs.
- Niekada nepamiršau ypatingo šios Christie knygos siužeto. Įvykdomos kelios žmogžudystės, o jas sieja aukų vardai. Iš pradžių nužudoma moteris, kurios inicialai A. A., mieste, kurio pavadinimas irgi prasideda A raide, tada B mieste nužudoma mergina, kurios inicialai B. B. Na, turbūt pagavote. Paaiškėja, kad iš tikrųjų nusikaltėliui reikėjo atimti gyvybę tik vienai iš aukų, bet jis viską surežisavo taip, kad atrodytų, jog tas žmogžudystes įvykdė pamišęs maniakas.
- Taip manote? – paklausė agentė.
- Taip. Tikrai vienas geriausių jos siužetų.
- Planuoju ją vėl perskaityti, bet kol kas tik pasižiūrėjau Vikipedijoje, kad prisiminčiau, kas ten nutiko. Ten įvyksta ir ketvirta žmogžudystė.
- Taip, teisingai, – pasakiau. – Paskutinis nužudomas žmogus, kurio vardas iš D raidės. O žudikas veikė taip, kad atrodytų, jog žudo beprotis, nors jam reikėjo atsikratyti tik vieno žmogaus. Taigi, visos kitos žmogžudystės iš esmės tik priedanga.
- Taip parašyta ir Vikipedijoje, siužeto aprašyme. Auka, kurią siekta nužudyti, buvo žmogus su inicialais C. C.

– Taigi, – pasakiau.

Jau ėmiau svarstyti, ko ji pas mane atėjo. Ar tik todėl, kad esu detektyvų knygyno savininkas? O gal jai reikėjo tos knygos? Bet, jei taip, kodėl ji telefonu paprašė kalbėtis su manimi? Jeigu jai tik reikėjo bet kokio detektyvų knygyno darbuotojo, galėjo užėiti ir kreiptis į bet ką.

– Ką dar galėtumėt pasakyti apie tą knygą? – paklausė ji, o paskui dar pridūrė: – Juk jūs čia ekspertas.

– Ar tikrai? – paklausiau. – Gal ne visai, bet ką norėtumėt sužinoti?

– Nenumanau. Bet ką. Tikėjausi, kad jūs žinosite.

– Na, be to, kad pas mus kasdien užaina vienas žmogus ir nusiperka naują „ABC žmogžudysčių“ egzempliorių, daugiau neturiu ką jums pasakyti. – Ji kilstelėjo antakius, bet paskui suprato, kad pajuokavau ar bent jau bandžiau pajuokauti, o tada šyptelėjo, rodydama, kad suprato. Paklausiau jos: – Manote, kad šios žmogžudystės susijusios su Christie knyga?

– Bent jau aš tikrai taip manau, – atsakė ji. – Būtų nepaprastai keista, jei nebūtų susijusios.

– Ir galvojate, kad kažkas kopijuoja knygas norėdamas išsiskirti nenubaustas? Kad tas kažkas norėjo nužudyti, pavyzdžiui, Robin Kalahan, bet nužudė ir kitus žmones, kad atrodytų, jog mirtį sėja minčių apie paukščius apsėstas maniakas?

– Galbūt, – agentė Mulvei pasikasė nosį prie kairės akies.

Net jos mažutės plaštakos buvo blyškios, nagai nelakuoti. Ji vėl nutilo. Keista tai buvo apklausa, kupina pauzių. Turbūt ji vylėsi, kad aš tas pauzes užpildysiu. Nusprendžiau nieko nesakyti.

Galiausiai ji tarė:

– Turbūt svarstote, kodėl atėjau su jums pasikalbėti.

– Taip, – atsakiau.

– Prieš tą paaiškindama norėčiau paklausti apie dar vieną neseną atvejį.

– Prašom.

– Turbūt nebūsate apie tai girdėjęs. Toks Bilas Mansas. Praeitą pavasarį jį rado netoli geležinkelio bėgių Norvolke, Konektikute. Jis nuolat važinėjo vienu traukinio reisui, ir iš pradžių manyta, kad iššoko, bet dabar jau atrodo, kad jį nužudė kažkur kitur ir atgabeno prie bėgių.

– Ne, – papurčiau galvą. – Negirdėjau apie tai.

– Ar jums tai nieko neprimena?

– *Kas* nieko neprimena?

– Jo mirties pobūdis.

– Ne, – atsakiau, bet tai ne visai tiesa. Kažką man priminė, bet tiksliai nesupratau ką. – Nemanau, – pridūriau.

Ji vėl nutilo ir laukė, o aš paklausiau:

– Tai gal norėtumėt pasakyti, kodėl mane taip klausinėjate?

Ji atsisegė savo odinį krepšį ir ištraukė popieriaus lapą.

– Ar prisimenate sąrašą, 2004-aisiais sudarytą savo knygyno tinklaraščiui? Sąrašą, kurį pavadinate „Aštuonios tobulos žmogžudystės“?